

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка

СТАНДАРТИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

дискурс науки і практики

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської
науково-практичної конференції
11 квітня 2014 року ■ м. Київ

Міністерство освіти і науки України
Київський університет імені Бориса Грінченка

СТАНДАРТИ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ: ДИСКУРС НАУКИ І ПРАКТИКИ

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції

**11 квітня 2014 року
м. Київ**

Київ – 2014

УДК 373.2(082)

ББК 74.1я43

С76

Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського університету імені Бориса Грінченка
(Протокол № 3 від 27 березня 2014 р.)

Редколегія:

Огнев'юк В.О.

Хоружа Л.Л.

Юрченко В.І.

Беленька Г.В.

Стандарти дошкільної освіти : дискурс науки і практи-
С76 ки : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., (11 квіт. 2014 р.,
м. Київ) / редкол.: В.О. Огнев'юк, Л.Л. Хоружа, В.І. Юрченко,
Г.В. Беленька. — Київ, ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. — 376 с.

ББК 74.1я43

УДК 373.2(082)

© Автори публікацій, 2014

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2014

Ключевые слова: рассказ-размышление, методы обучения, дети старшего дошкольного возраста.

The article deals with the linguistic and didactic principles of methods, conditions and means of teaching of older pre-school children in making stories-discourses.

Key words: story-discourse, methods of teaching, older pre-school children

УДК 373.2:004

Павлюк Т.О.,

старший викладач кафедри педагогіки і психології
(дошкільної та корекційної)

Рівненського державного гуманітарного університету,
кандидат педагогічних наук

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ІНФОРМАТИЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ» ДИТИНИ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті розглядається проблема визначення змісту поняття «інформатична компетенція» дитини старшого дошкільного віку. Проаналізовано сучасні підходи до трактування означеного і суміжних понять вітчизняними та зарубіжними вченими.

Ключові слова: дитина дошкільного віку, компетенція, компетентність, інформатична компетентність, інформатична компетенція.

Постановка проблеми. На сьогоднішньому етапі модернізації галузі освіти актуалізується проблема застосування інформаційних технологій в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів. Як стверджується у Національній доктрині розвитку освіти в Україні у XXI ст., пріоритетом розвитку освіти є впровадження сучасних інноваційних та інформаційно-комунікаційних технологій, які забезпечують подальше вдосконалення навчально-виховного процесу, доступність і ефективність освіти, підготовку молодого покоління до життєдіяльності в інформаційному суспільстві [11, 22]. У новій редакції Базового компонента дошкільної освіти визначено мінімально достатній та необхідний

рінні освітніх компетенцій дитини перших 6 (7) років життя. Переорієнтація освітньої галузі крізь призму вимог інформаційного суспільства дає змогу педагогові сформувати у дошкільника життєву компетентність. В означеному контексті поява освітньої лінії «Комп'ютерна грамота» у Базовому компоненті дошкільної освіти є закономірною. Значний науковий інтерес становить введення терміна «інформатична компетенція» дитини дошкільного віку.

Аналіз актуальних досліджень. Серед теоретичних напрацювань з проблеми компетентнісного підходу в освіті слід відмітити праці Н. Бібік, Г. Беленької, А. Богуш, Є. Бондаревської, Л. Зайцевої, М. Головань, О. Кононко, К. Крутій, Ю. Машбиця, О. Овчарук, Т. Поніманської, О. Савченко, А. Хуторського та інших.

Мета статті – розкрити загальні підходи до трактування поняття «інформатична компетенція» дитини старшого дошкільного віку та суміжних понять.

Виклад основного матеріалу. Постійний розвиток інформаційних та інноваційних технологій відіграє важливу роль у реформуванні дошкільної освіти. У навчально-виховний процес дошкільних навчальних закладів впроваджуються новітні методики, які покликані сформувати всі різновиди компетенції дошкільника, необхідні для активної життєдіяльності в інформаційному суспільстві. Компетентнісний підхід реалізовується лише у випадку комплексного оволодіння дитиною знаннями, уміннями та навичками. Однією із складових життєвої компетентності дошкільника є інформатична компетентність.

З'ясуємо передусім дослідницьку позицію щодо змісту основних термінів, які пов'язані із досліджуванним феноменом «інформатична компетенція».

На нашу думку, слід розвести поняття «компетентність» та «компетенція», які в багатьох дослідженнях ототожнюються або вживаються як синоніми. Компетенція, на думку П. Мойсеюк, розглядається як інтегрований результат опанування змістом освіти, який виражається у готовності дитини використовувати засвоєні знання, уміння, навички, а також способи діяльності у конкретних життєвих ситуаціях для розв'язання практичних і теоретичних завдань. Володіння людиною відповідною компетенцією позначається терміном «компетентність» [10, 191–192].

Під поняттям «компетенція» А. Хуторський розуміє сукупність взаємопов'язаних якостей людини (знання, уміння, навички), які є необхідними для здійснення ефективної діяльності у певній галузі; «компетентність» – це володіння відповідними компетенціями, які включають особистісне ставлення до предмета діяльності [16].

Звернемося до досліджень, які чітко диференціюють поняття «компетенція» та «компетентність». Згідно з дослідженнями М. Головань, компетенція – це наперед задана соціальна вимога (норма) до підготовки людини, необхідна для її продуктивної діяльності у певній сфері. Компетентність – інтегративна характеристика особи, що відображає готовність і здатність людини мобілізувати набуті знання, уміння, досвід і способи діяльності та поведінки для ефективного розв'язання завдань, які виникають перед нею у процесі діяльності [5].

Послугуємося ми і думкою Г. Беленької, яка вважає, що компетенція – це об'єктивно-ідеальна категорія, що може використовуватися для характеристики будь-якої сфери діяльності людини, окреслювати її повноваження, права і обов'язки; компетентність – це суб'єктивно-реальна категорія, що використовується для характеристики діяльності конкретної людини чи групи людей і свідчить про відповідність чи невідповідність означеній компетенції; компетентність є сукупною характеристикою людини щодо відповідності її діяльності визначеним нормам; компетентний – інтегрована риса особистості, що може бути використана для характеристики діяльності цієї особистості [3, 15].

У науково-довідковій літературі досліджувані поняття також мають різні трактування. У «Словнику іншомовних слів» поняття «компетенція» трактується як коло повноважень якої-небудь організації, установи або особи; коло питань, в яких дана особа має певні повноваження, знання, досвід; «компетентність» – це поінформованість, обізнаність, авторитетність [15]. В «Енциклопедії освіти» вказується, що ознакою «компетенції» є її специфічний предметний або загальнопредметний характер, що дає змогу визначити пріоритетні сфери формування (освітні галузі, навчальні предмети, змістові лінії), а результатом набуття компетенції є «компетентність», яка на відміну від компетенції передбачає особистісну характеристику, ставлення до предмета діяльності [6, 409].

Вищеозначене дає змогу стверджувати, що компетентність – це система знань, умінь та навичок, які людина застосовує у різних видах життєдіяльності. Формування компетентності залежить від усвідомлення людиною її необхідності. Тож сукупність компетентностей складає життєву компетентність людини.

Стосовно компетентності дитини дошкільного віку А. Богуш визначає її як комплексну характеристику особистості, що вибирає у себе результати попереднього психічного розвитку: знання, вміння, навички, креативність, ініціативність, самостійність, самооцінку, самоконтроль; сформованість інтелектуальних операцій, визначену довільну спрямованість діяльності, усвідомленість і значну мотиваційну насиченість [4, 17].

Життєво компетентна дитина, на думку О. Кононко, усвідомлює важливість збереження свого фізичного потенціалу, цінує здоровий спосіб життя, володіє належною системою знань про світ і саму себе, вирізняється високою пізнавальною активністю, володіє комунікативними вміннями, добре орієнтується у моральних нормах і намагається керуватися у своїй поведінці совістю як внутрішнім регулятором, має життєву перспективу, прагне задовольнити свої художні потреби, може відстояти власну гідність, володіє навичками практичного життя, орієнтується у власних чеснотах і вадах, може впоратися з труднощами [7].

Радою Європи ключовими компетентностями XXI ст. визначено такі: пов'язані з виникненням інформаційного суспільства; політичні і соціальні; компетентності стосовно життя у полікультурному суспільстві; володіння усним і писемним мовленням; здатність вчитися протягом усього життя [10; 12; 16].

Українськими вченими визначено перелік ключових компетентностей дітей шкільного віку, які, на нашу думку, мають безпосередній вплив і на формування компетентностей дошкільника: вміння вчитись (програмує індивідуальний досвід самостійного учіння); загальнокультурна (стосується розвитку культури особистості та суспільства у всіх її аспектах); громадянська (передбачає орієнтацію в проблемах сучасного суспільно-політичного життя в Україні, знання процедури участі в діяльності політичних інститутів демократичної держави, органів місцевого самоврядування); підприємницька (передбачає вміння співвідносити власні економічні інтереси й потреби з наявними матеріальними, трудовими, природними

й екологічними ресурсами, інтересами й потребами інших людей та суспільства); соціальна (передбачає вміння аналізувати механізми функціонування соціальних інститутів суспільства, визначити в них власне місце); здоров'язберігаюча (передбачає збереження власного фізичного, соціального, психічного та духовного здоров'я і здоров'я свого оточення); компетентності з інформаційних і комунікативних технологій [12, 86–90].

Компетентність з інформаційних і комунікативних технологій передбачає наявність таких здібностей: застосовувати інформаційно-комунікативні технології в навчанні та повсякденному житті; раціонально використовувати комп'ютер й комп'ютерні засоби для розв'язання задач, пов'язаних з опрацюванням інформації, її пошуком, систематизацією, зберіганням, поданням та передаванням; будувати інформаційні моделі й досліджувати їх за допомогою засобів інформаційно-комунікаційних технологій; оцінювати процес й досягнуті результати технологічної діяльності.

Дослідник Н. Баловсяк виділяє такі види інформаційних компетентностей:

- елементарні – засвоєння на початковому рівні необхідної навчальної інформації (потребують обов'язкового вдосконалення на наступному рівні);
- базові – володіння оптимальним обсягом інформації, необхідним для засвоєння основного навчального змісту; вміння критично осмислювати масиви інформації: порівнювати фрагменти з різних джерел з однієї тематики; визначати їх достовірність, виділяти інформацію, потрібну для роботи; узагальнювати її;
- творчі – створення власного інтелектуального продукту на основі отриманої та перетвореної інформації [2].

Таким чином, феномен «інформатична компетентність» не слід ототожнювати із суміжними поняттями «інформаційна компетентність» та «компетентність з інформаційних та комунікаційних технологій», які мають тісний взаємозв'язок із фаховою компетентністю і формуються на етапі професійного становлення. Вчені не виділяють інформаційну компетентність дитини дошкільного віку, з чим ми не можемо не погодитись. Мають місце лише терміни, які в майбутньому складатимуть основу цього феномена, а саме: «інформаційна грамотність» та «комп'ютерна грамотність» дитини дошкільного віку.

Поняття «інформатична компетентність» дитини дошкільного віку ще не набуло широкого вжитку. Воно розглядається вченими крізь призму шкільної системи освіти (предмета «Інформатика») та підготовки до професійної діяльності.

Інформатична компетентність передбачає здатність людини орієнтуватися в інформаційному просторі, оперувати інформаційними даними на основі використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій відповідно до потреб ринку праці для ефективного виконання професійних обов'язків [9].

Інформатична компетентність – це інтегративне утворення особистості, яке інтегрує знання про основні методи інформатики та інформаційних технологій, уміння використовувати наявні знання для розв'язання прикладних задач, навички використання комп'ютера і технологій зв'язку, здатності представляти повідомлення і дані у зрозумілій для усіх формі і виявляється у прагненні, здатності і готовності до ефективного застосування сучасних засобів інформаційних та комп'ютерних технологій для розв'язання завдань у професійній діяльності і повсякденному житті, усвідомлюючи при цьому значущість предмета і результату діяльності [5].

Вважаємо, що показником сформованості інформатичної компетентності є інформаційна грамотність дитини дошкільного віку, яка включає рівень комп'ютерної грамотності, уміння оперувати відомою інформацією, здійснювати пошук нової.

Питання визначення ключових компетенцій дитини дошкільного віку на сьогодні є дискусійним. На думку К. Крутій, ключові компетенції відносяться до загального змісту освіти й конкретизуються на рівні освітніх сфер для кожного щабля освіти [8]. Перелік ключових освітніх компетенцій, вважає автор, у дошкільному віці визначається на основі пріоритетних цілей дошкільної освіти, соціального й суб'єктивного досвіду особистості, основних видів діяльності дитини.

Перелік ключових освітніх компетенцій (за К. Крутій):

- комунікативна (охоплює знання необхідних мов, володіння способами передачі інформації, умінням слухати й розуміти іншого, здатність до міжкультурної взаємодії; сукупність знань, умінь і навичок у галузі вербальних і невербальних засобів для адекватного сприйняття й відбиття дійсності у різних ситуаціях спілкування);

- інформаційна (спрямована на формування вмінь самостійно шукати, аналізувати й добирати необхідну інформацію, організовувати, перетворювати, зберігати й передавати її за допомогою реальних об'єктів);

- соціальна (охоплює способи взаємодії з людьми, що оточують, співробітництво в груповому спілкуванні, навички рхжити в групі, здатність брати на себе відповідальність, вирішувати конфлікти);

- когнітивна (сукупність компетенцій дитини у сфері самостійної пізнавальної діяльності, що охоплює елементи логічної, аналітичної й іншої діяльності, співвіднесеної з реальними пізнавальними об'єктами);

- загальнокультурна (поінформованість дитини в питаннях особливостей національної й загальнолюдської культури, опанування способів організації у побутовій та інших сферах);

- особистісного самовдосконалення (спрямована на самореалізацію дитини в діяльності й оволодіння способами саморегуляції, саморозвитку, самопідтримки).

Оскільки доседавна не виділялося поняття «інформатична компетенція» дитини дошкільного віку, тому для тлумачення суті цього поняття розглянемо близький за змістом термін «інформаційна компетенція».

Інформаційна компетенція забезпечує формування способів одержання дитиною інформації з різних джерел й її зберігання, навички діяльності дитини щодо інформації, яка отримується з довкілля [8]. Вчені Г. Лаврентьєва та О. Кивлюк розглядають проблему формування інформатичної компетенції через пропедевтику навчання дошкільника основ інформатики.

У зміст інформатичної компетенції автори нової редакції Базового компонента дошкільної освіти [1] включили: обзнаність з комп'ютером, способами керування комп'ютером за допомогою клавіатури, маніпулятора «миша», здатність розуміти і використовувати спеціальну термінологію (клавіатура, екран, програма, диск, клавіша, комп'ютерні ігри тощо) та елементарні прийоми роботи з комп'ютером у процесі виконання ігрових та навчально-розвивальних програм, створених для дітей дошкільного віку, вміння дотримуватись правил безпечної поведінки під час роботи з комп'ютером.

Вищезначене дає змогу стверджувати про відсутність одиозного трактування поняття «інформатична компетенція». Ми

розуміємо під «інформатичною компетенцією дитини старшого дошкільного віку» наперед задану низку освітніх вимог щодо підготовки дитини до життя в інформаційному суспільстві, які визначають обсяг знань, умінь та навичок володіння дитиною комп'ютером, правилами роботи з ним.

Джерела

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) // Дошкільне виховання. – 2012. – № 7. – С. 4–19.
2. Баловсяк Н.В. Інформаційна компетентність фахівця / Н.В. Баловсяк // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – № 5. – С. 21–29.
3. Белська Г.В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : [моногр.] / Г.В. Белська. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 320 с.
4. Богуш А.М. Змістова характеристика видів мовленнєвої компетенції дошкільників / А.М. Богуш // Наука і освіта. – 1998. – № 1-2. – С. 17.
5. Головань М.С. Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення / М.С. Головань // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. Науково-методичний журнал. – 2007. – № 4. – С. 62–69.
6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
7. Кононко О.Л. Особистісний підхід: суть та шляхи втілення в державній базовій програмі / О.Л. Кононко // Дошкільне виховання. – 2001. – № 9. – С. 10–14.
8. Крутій К. Формування ключових компетенцій у дітей дошкільного віку в умовах полілінгвальності / К. Крутій // Конспекти занять із навчання української мови і розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку : метод. посіб. / К.Л. Крутій, Н.І. Котій та ін. – Запоріжжя : ТОВ «ЛНІС» ЛТД, 2007. – 256 с.
9. Інформатика / Н.В. Морзе, В.П. Вембер, О.Г. Кузьминська. – К. : УВЦ «Школяр», 2009. – С. 23.
10. Мойсеюк Н. Педагогіка : [навч. посіб.] / Н. Мойсеюк. – К., 2007. – 656 с.
11. Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті // Педагогічна газета. – 2001. – Липень. – С. 4.
12. Овчарук О.В. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О.В. Овчарук // Стратегія реформування освіти в Україні. – К. : КІС., 2003. – С. 68–75.
13. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : [підруч.] / Т.І. Поніманська. – К. : Академвидав, 2013. – 464 с.
14. Практикум по інформатике / А.В. Могилев, Н.И. Пак, Е.К. Хешер. – 2-е изд., стер. – М. : Академия, 2005. – 608 с.

15. Словник іноземних слів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.usn.com.ua/ures/book/index.shtml>
16. Хуторской А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.

В статье рассматривается проблема определения содержания понятия «информатическая компетенция» ребенка старшего дошкольного возраста. Осуществлен анализ современных подходов к трактовке указанного и смежных понятий отечественными и зарубежными учеными.

Ключевые слова: ребенок дошкольного возраста, компетенция, компетентность, информатическая компетентность, информатическая компетенция.

The article deals with the problem of definition of the essence of the concept "information competence" of an older pre-school child. It analyzes current approaches to interpretation following and related concepts by national and foreign scientists.

Key words: child of pre-school age, competence, competency, information competence, information competency.

УДК 373.2:17

Пасічник А.В.,

старший викладач кафедри дошкільної освіти

Педагогічного інституту

Київського університету імені Бориса Грінченка

ВІДОБРАЖЕННЯ ПИТАНЬ РОЗВИТКУ ЕТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ОСНОВНИХ ДЕРЖАВНИХ ДОКУМЕНТАХ В ГАЛУЗІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Автором обґрунтовано значення розвитку етичних уявлень для становлення моральної сфери особистості дошкільника та проаналізовано змістовий аспект проблеми розвитку етичних уявлень дітей дошкільного віку, передбачений основними державними документами, якими керуються практики дошкільної освіти в організації безпосередньої роботи з дітьми.

Ключові слова: етичні уявлення, діти дошкільного віку, державний стандарт, змістовий аспект.

ЗМІСТ

<i>Савченко О.Я.</i> Якісна освіта з дитинства – запорука успішного розвитку суспільства	3
<i>Андрущенко Т.К.</i> Формування здоров'язберезувальної компетентності дошкільників у контексті вимог Базового компонента дошкільної освіти	7
<i>Беленька Г.В.</i> Розвиток дошкільника в процесі набуття ним еколого-природничої компетентності	16
<i>Біла Г.М.</i> Умови творчої самореалізації дитини	25
<i>Богданець-Білоускаленко Н.І.</i> Навчання дітей 6–7 років читання за методом цілих слів	35
<i>Бончук А.М.</i> Стандарти дошкільної освіти: мовленнєва компетенція	41
<i>Брежнева О.Г.</i> Логіко-математична освіта дошкільника: науково-проектувальні аспекти	48
<i>Вертузіна В.М.</i> Формування елементарних математичних уявлень у дітей старшого дошкільного віку із зоржим відхиленням	59
<i>Волинська Ю.О.</i> Формування мотиваційно-ціннісного компонента професійної готовності майбутніх вихователів до дослідницької діяльності	66

Гарус К.О. Формування компетентності дитини за освітньою лінією «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» Базового компонента дошкільної освіти	73
Голота Н.М. Просторово-часові уявлення як основа життєвої компетентності дитини дошкільного віку	82
Довбня С.О. Сучасне планування творчих ігор з дітьми дошкільного віку	93
Ільків М.П. Особливості розвитку дитини дошкільного віку. Наступність дошкільної і початкової освіти	100
Імбер В.І. Дотримання інформаційної безпеки дітей старшого дошкільного віку в сучасному інформаційному суспільстві	107
Кім Г.Г. Формування дослідницьких умінь як складової сенсорно-пізнавальної компетентності дітей дошкільного віку	112
Коваленко О.В. Підготовка майбутніх вихователів до сенсорно-пізнавального розвитку дошкільників за Базовим компонентом дошкільної освіти	121
Кононко О.Л. Психолого-педагогічні умови формування особистісної компетентності дитини старшого дошкільного віку	131
Кот Н.А. Формування фізичної готовності старших дошкільників до навчання у школі в сучасній практиці дошкільної освіти	142
Кошіль О.П. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів до роботи за Базовим компонентом дошкільної освіти	148
Кудикіна Н.В. Соціокультурна змістова лінія навчання української мови учнів шкіл з російською мовою викладання: методичний аспект реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти	154

<i>Лаппо В.В.</i> Формування етнопедагогічної компетентності майбутнього вихователя в умовах магістратури педагогічного ВНЗ	164
<i>Лобода О.В.</i> Формування іншомовної методичної компетентності майбутніх вихователів дошкільної освіти	172
<i>Лохвицька Л.В.</i> Специфіка фахової підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до морального виховання дітей	180
<i>Любима В.В.</i> Творча самореалізація особистості майбутнього вихователя як науково-педагогічна проблема	190
<i>Машовець М.А.</i> Природничо-математична підготовка майбутніх дошкільних педагогів – необхідна умова ефективного реалізації Базового компонента дошкільної освіти	197
<i>Меленець Л.І.</i> Освіта дітей дошкільного віку у сільських районах України: традиційні та альтернативні форми здобуття	205
<i>Омеляненко А.В.</i> Лінгводидактичні засади навчання старших дошкільників складати розповіді-роздуми	210
<i>Павлюк Т.О.</i> Теоретичні підходи до визначення сутності поняття «інформатична компетенція» дитини старшого дошкільного віку	218
<i>Пасічник А.В.</i> Відображення питань розвитку етичних уявлень дітей дошкільного віку в основних державних документах в галузі дошкільної освіти	226
<i>Половіна О.А.</i> Дитина і мистецтво: сучасні аспекти поліхудожнього розвитку	233
<i>Поніманська Т.І.</i> Формування готовності студентів до виховання дітей старшого дошкільного віку	

в полісуб'єктному середовищі вищого навчального закладу	242
<i>Присяжнюк Л.А.</i> Підготовка майбутніх вихователів ДНЗ до ознайомлення дітей з природою в контексті оновлених стандартів дошкільної природничої освіти	250
<i>Семенова Н.І.</i> Сутність педагогічної технології як умови формування здорової особистості у процесі взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї	258
<i>Синекон Л.О.</i> Наступність між дошкільною і початковою ланками освіти	269
<i>Сиротич Н.Б.</i> Формування компетентності дітей дошкільного віку у сфері театральної освіти	275
<i>Стеценко І.Б.</i> Формування основ інформаційної культури та розвиток критичного мислення у дошкільників	281
<i>Тарасенко Г.С.</i> Аксіологічні механізми гармонізації ставлення дошкільників до природи	292
<i>Тельчарова О.П.</i> Створення предметно-ігрового середовища як умова організації режисерських ігор дітей старшого дошкільного віку	300
<i>Товкач І.Є.</i> Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях	308
<i>Федорова Н.В.</i> Роль гуманістичної взаємодії у професійній підготовці майбутнього вихователя	315
<i>Чекаліна В.А.</i> Формування мовленнєвої компетентності дошкільників у процесі навчання переказу літературних творів	325
<i>Чередніченко С.В.</i> Сучасні підходи до збагачення культурологічного змісту дошкільної освіти	331

<i>Шевчук А.С.</i> Підготовка майбутнього вихователя за мистецькими спеціалізаціями згідно з Державними стандартами дошкільної освіти	336
<i>Шелестова Л.В.</i> Картина світу старшого дошкільника як результат пізнавальної діяльності	345
<i>Шинкар Т.Ю.</i> До питання вивчення проблеми розвитку методичної роботи в дитячих садках України у 20–30-ті роки ХХ ст.	356
<i>Щербакова К.Й.</i> Теоретико-методологічні засади логіко-математичного розвитку дитини	362

- інформаційна (спрямована на формування вмінь самостійно шукати, аналізувати й добирати необхідну інформацію, організовувати, перетворювати, зберігати й передавати її за допомогою реальних об'єктів);

- соціальна (охоплює способи взаємодії з людьми, що оточують, співробітництво в груповому спілкуванні, навички рхжити в групі, здатність брати на себе відповідальність, вирішувати конфлікти);

- когнітивна (сукупність компетенцій дитини у сфері самостійної пізнавальної діяльності, що охоплює елементи логічної, аналітичної й іншої діяльності, співвіднесеної з реальними пізнавальними об'єктами);

- загальнокультурна (поінформованість дитини в питаннях особливостей національної й загальнолюдської культури, опанування способів організації у побутовій та інших сферах);

- особистісного самовдосконалення (спрямована на самореалізацію дитини в діяльності й оволодіння способами саморегуляції, саморозвитку, самопідтримки).

Оскільки доседавна не виділялося поняття «інформатична компетенція» дитини дошкільного віку, тому для тлумачення суті цього поняття розглянемо близький за змістом термін «інформаційна компетенція».

Інформаційна компетенція забезпечує формування способів одержання дитиною інформації з різних джерел й її зберігання, навички діяльності дитини щодо інформації, яка отримується з довкілля [8]. Вчені Г. Лаврентьєва та О. Кивлюк розглядають проблему формування інформатичної компетенції через пропедевтику навчання дошкільника основ інформатики.

У зміст інформатичної компетенції автори нової редакції Базового компонента дошкільної освіти [1] включили: обізнаність з комп'ютером, способами керування комп'ютером за допомогою клавіатури, маніпулятора «миша», здатність розуміти і використовувати спеціальну термінологію (клавіатура, екран, програма, диск, клавіша, комп'ютерні ігри тощо) та елементарні прийоми роботи з комп'ютером у процесі виконання ігрових та навчально-розвивальних програм, створених для дітей дошкільного віку, вміння дотримуватись правил безпечної поведінки під час роботи з комп'ютером.

Вищезначене дає змогу стверджувати про відсутність одиозного трактування поняття «інформатична компетенція». Ми

розуміємо під «інформатичною компетенцією дитини старшого дошкільного віку» наперед задану низку освітніх вимог щодо підготовки дитини до життя в інформаційному суспільстві, які визначають обсяг знань, умінь та навичок володіння дитиною комп'ютером, правилами роботи з ним.

Джерела

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) // Дошкільне виховання. – 2012. – № 7. – С. 4–19.
2. Баловсяк Н.В. Інформаційна компетентність фахівця / Н.В. Баловсяк // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2004. – № 5. – С. 21–29.
3. Белська Г.В. Формування професійної компетентності сучасного вихователя дошкільного навчального закладу : [моногр.] / Г.В. Белська. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 320 с.
4. Богуш А.М. Змістова характеристика видів мовленнєвої компетенції дошкільників / А.М. Богуш // Наука і освіта. – 1998. – № 1-2. – С. 17.
5. Головань М.С. Інформатична компетентність: сутність, структура та становлення / М.С. Головань // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. Науково-методичний журнал. – 2007. – № 4. – С. 62–69.
6. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; голов. ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
7. Кононко О.Л. Особистісний підхід: суть та шляхи втілення в державній базовій програмі / О.Л. Кононко // Дошкільне виховання. – 2001. – № 9. – С. 10–14.
8. Крутій К. Формування ключових компетенцій у дітей дошкільного віку в умовах полілінгвальності / К. Крутій // Конспекти занять із навчання української мови і розвитку мовлення дітей середнього дошкільного віку : метод. посіб. / К.Л. Крутій, Н.І. Котій та ін. – Запоріжжя : ТОВ «ЛНІС» ЛТД, 2007. – 256 с.
9. Інформатика / Н.В. Морзе, В.П. Вембер, О.Г. Кузьминська. – К. : УВЦ «Школяр», 2009. – С. 23.
10. Мойсеюк Н. Педагогіка : [навч. посіб.] / Н. Мойсеюк. – К., 2007. – 656 с.
11. Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті // Педагогічна газета. – 2001. – Липень. – С. 4.
12. Овчарук О.В. Компетентності як ключ до оновлення змісту освіти / О.В. Овчарук // Стратегія реформування освіти в Україні. – К. : КІС., 2003. – С. 68–75.
13. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка : [підруч.] / Т.І. Поніманська. – К. : Академвидав, 2013. – 464 с.
14. Практикум по інформатике / А.В. Могилев, Н.И. Пак, Е.К. Хешер. – 2-е изд., стер. – М. : Академия, 2005. – 608 с.

15. Словник іноземних слів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.usn.com.ua/ures/book/index.shtml>
16. Хуторской А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58–64.

В статті розглядається проблема визначення змісту поняття «інформаційна компетентність» дитини старшого дошкільного віку. Здійснено аналіз сучасних підходів до трактування вказаного і суміжних понять вітчизняними та зарубіжними ученими.

Ключевые слова: дитина дошкільного віку, компетентність, інформаційна компетентність, інформаційна компетентність.

The article deals with the problem of definition of the essence of the concept "information competence" of an older pre-school child. It analyzes current approaches to interpretation following and related concepts by national and foreign scientists.

Key words: child of pre-school age, competence, competency, information competence, information competency.

УДК 373.2:17

Пасічник А.В.,

старший викладач кафедри дошкільної освіти

Педагогічного інституту

Київського університету імені Бориса Грінченка

ВІДОБРАЖЕННЯ ПИТАНЬ РОЗВИТКУ ЕТИЧНИХ УЯВЛЕНЬ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ОСНОВНИХ ДЕРЖАВНИХ ДОКУМЕНТАХ В ГАЛУЗІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Автором обґрунтовано значення розвитку етичних уявлень для становлення моральної сфери особистості дошкільника та проаналізовано змістовий аспект проблеми розвитку етичних уявлень дітей дошкільного віку, передбачений основними державними документами, якими керуються практики дошкільної освіти в організації безпосередньої роботи з дітьми.

Ключові слова: етичні уявлення, діти дошкільного віку, державний стандарт, змістовий аспект.

ЗМІСТ

<i>Савченко О.Я.</i> Якісна освіта з дитинства – запорука успішного розвитку суспільства	3
<i>Андрущенко Т.К.</i> Формування здоров'язберезувальної компетентності дошкільників у контексті вимог Базового компонента дошкільної освіти	7
<i>Беленька Г.В.</i> Розвиток дошкільника в процесі набуття ним еколого-природничої компетентності	16
<i>Біла Г.М.</i> Умови творчої самореалізації дитини	25
<i>Богданець-Білошакленко Н.І.</i> Навчання дітей 6–7 років читання за методом цілих слів	35
<i>Боніш А.М.</i> Стандарти дошкільної освіти: мовленнєва компетенція	41
<i>Брежнева О.Г.</i> Логіко-математична освіта дошкільника: науково-проектувальні аспекти	48
<i>Вертузіна В.М.</i> Формування елементарних математичних уявлень у дітей старшого дошкільного віку із зоржим відхиленням	59
<i>Волинська Ю.О.</i> Формування мотиваційно-ціннісного компонента професійної готовності майбутніх викладачів до дослідницької діяльності	66

Гарус К.О. Формування компетентності дитини за освітньою лінією «Дитина в сенсорно-пізнавальному просторі» Базового компонента дошкільної освіти	73
Голота Н.М. Просторово-часові уявлення як основа життєвої компетентності дитини дошкільного віку	82
Довбня С.О. Сучасне планування творчих ігор з дітьми дошкільного віку	93
Ільків М.П. Особливості розвитку дитини дошкільного віку. Наступність дошкільної і початкової освіти	100
Імбер В.І. Дотримання інформаційної безпеки дітей старшого дошкільного віку в сучасному інформаційному суспільстві	107
Кім Г.Г. Формування дослідницьких умінь як складової сенсорно-пізнавальної компетентності дітей дошкільного віку	112
Коваленко О.В. Підготовка майбутніх вихователів до сенсорно-пізнавального розвитку дошкільників за Базовим компонентом дошкільної освіти	121
Кононко О.Л. Психолого-педагогічні умови формування особистісної компетентності дитини старшого дошкільного віку	131
Кот Н.А. Формування фізичної готовності старших дошкільників до навчання у школі в сучасній практиці дошкільної освіти	142
Кошіль О.П. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних закладів до роботи за Базовим компонентом дошкільної освіти	148
Кудикіна Н.В. Соціокультурна змістова лінія навчання української мови учнів шкіл з російською мовою викладання: методичний аспект реалізації Державного стандарту початкової загальної освіти	154

<i>Лаппо В.В.</i> Формування етнопедагогічної компетентності майбутнього вихователя в умовах магістратури педагогічного ВНЗ	164
<i>Лобода О.В.</i> Формування іншомовної методичної компетентності майбутніх вихователів дошкільної освіти	172
<i>Лохвицька Л.В.</i> Специфіка фахової підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до морального виховання дітей	180
<i>Любива В.В.</i> Творча самореалізація особистості майбутнього вихователя як науково-педагогічна проблема	190
<i>Машовець М.А.</i> Природничо-математична підготовка майбутніх дошкільних педагогів – необхідна умова ефективної реалізації Базового компонента дошкільної освіти	197
<i>Меленець Л.І.</i> Освіта дітей дошкільного віку у сільських районах України: традиційні та альтернативні форми здобуття	205
<i>Омеляненко А.В.</i> Лінгводидактичні засади навчання старших дошкільників складати розповіді-роздуми	210
<i>Павлюк Т.О.</i> Теоретичні підходи до визначення сутності поняття «інформатична компетенція» дитини старшого дошкільного віку	218
<i>Пасічник А.В.</i> Відображення питань розвитку етичних уявлень дітей дошкільного віку в основних державних документах в галузі дошкільної освіти	226
<i>Половіна О.А.</i> Дитина і мистецтво: сучасні аспекти поліхудожнього розвитку	233
<i>Поніманська Т.І.</i> Формування готовності студентів до виховання дітей старшого дошкільного віку	

в полісуб'єктному середовищі вищого навчального закладу	242
<i>Присяжнюк Л.А.</i> Підготовка майбутніх вихователів ДНЗ до ознайомлення дітей з природою в контексті оновлених стандартів дошкільної природничої освіти	250
<i>Семенова Н.І.</i> Сутність педагогічної технології як умови формування здорової особистості у процесі взаємодії дошкільного навчального закладу і сім'ї	258
<i>Синекон Л.О.</i> Наступність між дошкільною і початковою ланками освіти	269
<i>Сиротич Н.Б.</i> Формування компетентності дітей дошкільного віку у сфері театральної освіти	275
<i>Стеценко І.Б.</i> Формування основ інформаційної культури та розвиток критичного мислення у дошкільників	281
<i>Тарасенко Г.С.</i> Аксіологічні механізми гармонізації ставлення дошкільників до природи	292
<i>Тельчарова О.П.</i> Створення предметно-ігрового середовища як умова організації режисерських ігор дітей старшого дошкільного віку	300
<i>Товкач І.Є.</i> Формування мовленнєвої компетентності старшого дошкільника на заняттях	308
<i>Федорова Н.В.</i> Роль гуманістичної взаємодії у професійній підготовці майбутнього вихователя	315
<i>Чекаліна В.А.</i> Формування мовленнєвої компетентності дошкільників у процесі навчання переказу літературних творів	325
<i>Чередніченко С.В.</i> Сучасні підходи до збагачення культурологічного змісту дошкільної освіти	331

- Шевчук А.С.* Підготовка майбутнього вихователя
за мистецькими спеціалізаціями згідно
з Державними стандартами дошкільної освіти 336
- Шелестова Л.В.* Картина світу старшого дошкільника
як результат пізнавальної діяльності..... 345
- Шинкар Т.Ю.* До питання вивчення проблеми розвитку
методичної роботи в дитячих садках України
у 20–30-ті роки ХХ ст. 356
- Щербакова К.Й.* Теоретико-методологічні засади
логіко-математичного розвитку дитини..... 362